

Numeralul

Numeralul este partea de vorbire care exprimă:

- un număr → numeralul cardinal
 - unu, doi, trei, patru, cinci, sase, sapte, opt, nouă,
zece → numeraile simple
 - unsprezece : un + spre + zece → numeraile compuse
 doi sprezece
 trei sprezece
 patru sprezece
 cinci sprezece
 sau sprezece
 șapte sprezece
 opt sprezece
 nouă sprezece

 douăzeci : două + zece
 douăzeci și unu
 o sută, două sute, trei mii, patru milioane
- ordinea prin numărare → numeralul ordinal

Valorile numeralului cardinal:

- valoare adjectivală : Am trei căiete.
 → stă pe lângă un substantiv

Exerciții: pag. 104/1, 2, 3, 4 105/1 , 106/2, 4, 5, 6

pag. 106 Test flash 1, 2

Numeratul ordinal

Numeratul ordinal indică ordinea prin numărare.

Numeralele ordonale au forme diferite după gen.

-genul masculin : \textcircled{a} doilea, \textcircled{a} treilea, \textcircled{a} optulea

-genul feminin : \textcircled{a} doua, \textcircled{a} treia, \textcircled{a} opta

Cifre romane

1 - I, 2 - II, 3 - III,

4 - IV, 5 - V, 6 - VI, 7 - VII, 8 - VIII.

9 - IX, 10 - X.

50 - L, 40 - XL

60 - LX

100 - C, 90 - XC

500 - D, 400 - CD

600 - DC

1000 - M, 900 - CM

Test flash | 1, 2

Exercitii : pag. 108 | 1, 2, 3, 4, 5, pag. 109 | 6,

pag. 110 | 1, 3, 4, 5, pag. 111 | 10

pag. 112 | Testul 1 - 1, 3 Testul 2 - 1, 3

Unitatea 6

DIFICULTĂȚI

Numeralele ordinarle scris cu cifre și litere nu se despart la cap de rând în locul în care apare cratima. Reține următoarele cifre romane: V (5), X (10), XL (40), L (50), LX (60), XC (90), C (100), CD (400), D (500), DC (600), CM (900), M (1000).

În limba română actuală, există tendința ca numeralul ordinal să fie înlocuit de numeralul cardinal cu valoare substantivală: secolul 20 în loc de secolul al XX-lea. Numeralele ordinarle formate de la numeralele cardinale terminate în consoană au înaintea articolului hotărât, la masculin, vocala de legătură -u-: al optulea, al milionulea. Sunt corecte formele: *a cincea, al zecelea, al o sutălea, al o mielea, al două miiela, a două mia*.

1 Subliniază numeralele ordinarle din seria de mai jos.

- al doilea • patru • a şasea • a unsprezecea • douăzeci • al douăzeci și şaptelea •
- al cincizeci și treilea • şaizeci și cinci • al o mie patruzeci și patrulea • a două mii
şase sute douăzeci și doua.

2 Scrie numeralele ordinarle formate de la numeralele cardinale date mai jos, conform genului precizat.

Genul masculin	9	12	33	86
Genul feminin	10	19	42	97

3 Scrie cu cifre romane numeralele ordinarle de mai jos.

- al cincisprezecelea _____
- al douăzeci și treilea _____
- al patruzeci și patrulea _____
- al cincizeci și doilea _____
- al şaptezecilea _____
- al nouăzeci și doilea _____
- al o sutălea _____
- al şase sutelea _____

4 Indică, prin bifare, răspunsurile corecte și pe cele incorecte.

- a. Sunt numai numerale ordinarle în propoziția: Bunica mi-a dăruit a şasea și a douăsprezecea carte din raftul al doilea al bibliotecii ei.
- b. Sunt numai numerale cardinale în propoziția: Primul elev a primit două cărți și trei caiete.
- c. Sunt trei numerale cardinale și un numeral ordinal în propoziția: În a două zi de vacanță am intrat în patru magazine pentru a-mi cumpăra o rochie și trei tricouri.

Corect Incorect

5 Subliniază forma corectă a numeralelor ordinarle din propozițiile de mai jos.

- a. Sora mea este în clasa a doisprezecea/a douăsprezecea. b. Am citit a cincea/a cincisprezecelea parte a cărții. c. Culoarea întâii/intâieei case de pe stradă este roz. d. Simion a fost optulea/al optulea sosit în cursa de biciclete. e. De pe poarta fabricii a ieșit al miiela.

Unitatea 6

Numerul cardinal

Observ și învăț!

Numerul este partea de vorbire care exprimă un număr sau ordinea obiectelor prin numărare.

ex. 1

Numerul cardinal exprimă un număr.

ex. 2

Numeralele unu (un) și doi își modifică formă în funcție de gen.

ex. 3

Numeralele cardinale sunt:

- **simple** – de la unu la zece;
- **compuse** – formate din:
 - numerale de la unu la nouă + prepoziția spre + zece (numeralele de la 11 la 19);
 - numerale de la unu la nouă + zeci (20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90);
 - cu structură mixtă, în componența cărora se găsesc toate tipurile de numerale (25, 984 etc.).

ex. 4

Numerul cardinal are:

- **valoare adjetivală** (Are patru cărti.);
- **valoare de înlocuitor al substantivului** (valoare pronominală) (Dintre cele patru eleve, numai două sunt hnice.);
- **valoare substantivală** (Locuiesc la etajul cinci.).

ex. 5

Ce este numeralul

- 1** Subliniază, în rețeta de mai jos, cuvintele care arată un număr sau ordinea prin numărare.

Salată de fructe

Ingrediente pentru patru persoane:

- două portocale;
- trei mandarine;
- un grep;
- o cutie de ananas;
- cinci sute de grame de frișcă;
- șase plicuri de zahăr vanilat.

Preparare

Fructele se tăie cubulete și se adaugă zahărul. Se pun compozitia la rece treizeci de minute. Se servește în cupe ornate cu frișcă. Păstrată la frigider, se poate mâncă și a doua zi.

Numerul cardinal

- 2** Subliniază numeralele din textul de mai jos, precizând ce exprimă.

Am o familie numeroasă, fiindcă am două surori și doi frați. În total, suntem șapte persoane. Când mergem la bunică, îl întâlnim pe patru dintre unchii mei. Bunică a împlinit nouăzeci și nouă de ani și are treizeci și cinci de nepoți.

- 3** Completează cu un numeral, după modelul dat. Precizează care numerele și-au modificat formă după gen.

• un strugure	• doi struguri	• trei struguri
• — alună	• — alune	• — alune
• — măr	• — mere	• — mere

- 4** Subliniază numeralele cardinale formate din doi sau mai mulți termeni în seria de mai jos.

- opt
- zece
- unsprezece
- treisprezece
- optsprizece
- douăzeci
- treizeci și patru
- două sute patruzeci și patru
- trei mii
- patru milioane două mii cincisute
- cinci miliarde

- 5** Unește numeralele cardinale din propozițiile date în coloana din centru cu acele cuvinte din coloanele laterale care le pot înlocui.

Elevii
Copiii
Fetele
Băieți

Elevii sunt în clasă
și trei citesc o carte.

Doi pisoi dorm.

Frumoșii
Tărcații
Drăgălașii
Neastâmpărații

Precizează ce valoare morfolitică au numeralele cardinale din propozițiile de mai jos.

Dan a luat nota zece. Am citit până la pagina 32.

Scrie prescurtat, deasupra, funcția sintactică a numeralelor cardinale din propozițiile de mai jos.

- a. Dan are patru pisoi și doi dintre ei sunt negri.
- b. Dintre multele colege de liceu, mama le-a întâlnit pe două în parc. c. Sunt frumoase florile de la doi dintre prietenii mei. d. Am zece colege de clasă apropiate și am mers la două dintre ele.

Ca substitut, numeralul cardinal are aceleași funcții sintactice ca substantiv sau pronumele (subiect, complement, atribut). Cu valoare adjetivală, este atribut adjetival.

DEFINIRI

Numeralele cardinale de la unu la zece se scriu în texte cu litere, celelalte putându-se scrie cu cifre. Este permisă scrierea cu cifre în exprimarea datei sau a orei.

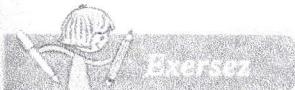
Numeralul cardinal unu se scrie fără -l final. Dintre cei trei trandafiri am ales numai unu.

Următoarele numerale cardinale se scriu și se pronunță corect: paisprezece, șaisprezece, șaptesprezece, optșaptezece, șaizeci.

Aproximația în interiorul unor limite numerice se redă prin construcții cu prepoziții (*Magazinul este deschis între 11 și 18.*), prin despărțirea prin linie de pauză (*Temperaturile vor fi de 8 – 9 grade.*). Nu este permisă combinarea celor două procedee: *Deschis între 10 – 16.*

În gramatica tradițională, *sută*, *mie*, *milion*, *miliard* sunt considerate numerale cardinale simple, dar în *Gramatica limbii române*, publicată de Academia Română (2005), acestea sunt considerate substantive care intră în componența unor numerale compuse: *o sută*, *două mii*. Aceeași lucrare face distincție între valoarea pronominală, de substituire a numeralului, considerată tradițional valoare substantivală (Am trei cărți dintre care una este veche.), de valoarea propriu-zis substantivală (Merg cu tramvaiul 32. Doi și cu doi fac patru.).

Numeralele cardinale *unu*, *doi* și numeralele compuse cu acestea, cu excepția lui *unsprezece*, realizează acordul cu un substantiv: *doisprezece trandafiri – douăsprezece găroafe, treizeci și unu de pisoi – treizeci și una de pisici.*

EXERCITII

I Subliniază numeralele cardinale din texte de mai jos.

- a. „I-am spus portarului că aveți treabă pe-aici, fiindcă voi sunteți doisprezece pitici. De fapt, sunteți paisprezece (dacă să observe, doi dintre voi spuneți: «Suntem rezerve»).“

- b. „Vrăbii casnice, știute,
Am în streașini două sute...“

Marin Sorescu – *Unde fugim de-acasă?*

Socotite, numărate,
Două sute zece, toate.“

Tudor Arghezi – *Casa cu vrăbii*

Unitatea 6

- 2** Grupează, în caiet, numeralele din reclamele de mai jos în numerale simple și numerale compuse.

Cumpără pasta de dinți

Trimite trei tuburi

de **Prodent** folosite

la sediul firmei

(strada Constelației,

nr. 29, Brașov) și vei participa la

UN CONCURS CU PREMII

două biciclete, zece ghiozdane,

500 de periuțe de dinți,

10 000 de tuburi de pastă Prodent

- 3** Subliniază cu o linie numeralele cardinale și cu două linii articolele nehotărâte din propozițiile de mai jos.

a. O fetiță grăsuță a cumpărat patru pachete de ciocolată, două napolitane, cinci bomboane și un croasant. b. Un băiat și două fete se plimbă cu o bicicletă nouă.

- 4** Subliniază formele corecte ale numeralelor cardinale din seria de mai jos.

optușpe/optsprezece • unsprezece/unșpe • patrusprezece/paisprezece • șaptesprezece • șaisprezece/șasesprezece • șaizeci/șasezeci

- 5** Corectează greșelile din exemplele de mai jos.

a. Am citit douăzeci și unu de pagini. b. În curte, sunt 4 băieți, unul cu o geacă altă și trei cu geci roșii. c. Am cumpărat patru-cinci cărți. d. Concediu între 1 – 18 mai. e. Încep cursurile la ora doisprezece. f. Am 3 frați.

- 6** Scrie, în caiet, cu litere numerele de mai jos.

19 • 23 • 65 • 74 • 231 • 1 403 • 26 722 • 600 205 • 2 063 027 • 1 200 014 050

- 7** Analizează numeralele cardinale din textul de mai jos, după modelul dat.

Tata vrea să facem o excursie la munte. Am cumpărat pentru aceasta două rucsacuri, haină de ploaie și cinci pulovere, două măsură 42 și trei măsură 50. Dintre pachetele de cașcaval cumpărate, două sunt afumate și dintre conserve, patru sunt cu pate de fier. „două“ – numeral cardinal simplu cu valoare adjectivală, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival

- 1.** Subliniază numeralele simple cu o linie și numeralele compuse cu două linii.

Mi-am cumpărat cincisprezece pixuri, două cărți și un caiet.

3 puncte

- 2.** Completează cu numerale cardinale, scrise cu litere, spațiile din propozițiile de mai jos.

3 puncte

a. O oră are _____ de minute. b. Un an are _____ luni. c. Două săptămâni au _____ zile.

- 3.** Analizează numeralele cardinale, indicând și funcția lor sintactică.

3 puncte

Firma a angajat zece muncitori. Dintre aceștia, șase sunt zugravi și patru sunt tâmplari.

Din oficiu: 1 punct.

Numerale

1 Subliniază ce

Colegiu curs de era pe loc obțină pr

2 Grupează

3 Subliniază numeralele articolele te cu ver al doilea

4 Unește acele cuv

Băiatul Fata Copilul Elevul

5 Precizează dinale dir

6 Indică fun propoziți a. Dan stă b. Al doile

sunt frum spre a dou

FICULTĂ

O nouătate Academia Ro de substituție în valoare pro

Numerale două forme, ferabilă prim vântul nou p

prepoziția de Numerale romane (al III)

nulea/al milioanea aspirator. f. Am cumpărat al zecilea/al zecelea model de pulover arătat de vânzătoare.

Corectează textul de mai jos, rescriindu-l în caiet.

La al optisprezecelea concurs la care a participat patinatoarea în acest an a obținut locul al patrusprezecelea. Ar fi putut să fie a doisprezecea, dar la a cincia săritură a căzut.

Indică, prin bifare, valoarea morfologică a numeralelor ordinale din propozițiile date.

- Sunt de acord cu al doilea argument al tău.
- Al treilea dintre prietenii mei a ajuns la școală.
- Ana locuiește la etajul al patrulea.
- Îl prefer pe al cincilea din dreapta.
- Al șaptelea capitol are puține pagini.

Valoare adjectivală	Valoare pronominală
☐	☐

Analizează numeralele ordinar din textul de mai jos, după modelul dat.

Meciurile din etapa a cincea a campionatului sunt foarte dificile. Întâia echipă din clasament o întâlnește pe a treia și echipa de pe locul al doilea o înfruntă pe a patra. Tata a cumpărat bilete la peluza a doua, pentru că este interesat de două rezultate ale acestei etape.

„a cincea“ – numeral ordinal cu valoare adjectivală, genul feminin, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival

Încercuieste litera corespunzătoare propozițiilor în care numeralele ordinar sunt subiecte.

- a. Al treilea din rând este câștigătorul cursei.
- b. L-am cunoscut pe al doilea de lângă ea la cercul de pictură.
- c. Al patrulea concurrent a câștigat.
- d. A doua din clasă a sosit mai devreme la ore.

Menționează funcția sintactică a numeralelor ordinar din propozițiile de mai jos.

- a. Florile de la al doilea etaj sunt frumoase. _____
- b. Sora celui de-al treilea este colega mea de clasă. _____
- c. Maria se îndreaptă spre al patrulea. _____
- d. L-am întrebat pe al doilea. _____

Construiește două propoziții în care numaralul al patrulea să fie, pe rând, complement și atribut.

Subliniază numeralele ordinar din seria de mai jos.

- a treia • nouă • al douăzecilea • al o mielea • o mie doi

3 puncte

Subliniază forma corectă a numeralelor ordinar de mai jos.

- al douăzeci și optulea/al douăzeci și optalea • al optisprezecelea/al optsprezecelea • al două mielea/al două mielea

3 puncte

Analizează numeralele ordinar din textul de mai jos.

3 puncte

Primul dintre alergători a obținut un timp bun. Este al treilea concurs la care participă și care nu are valoarea premiilor de la al doilea.

RECAPITULARE

1 Încercuiește litera corespunzătoare seriei care conține numai numerale.

- a. patru • nouăzeci • șaizeci și doi • noi • șaptezeci și patru • al treilea
- b. patru mii șaizeci și doi • al doilea • a șasea • șaptezeci și trei • joi • șaizeci
- c. cincizeci și cinci • al nouăsprezecelea • a treia • două mii cinci sute patru • un milion patruzeci și trei • al patrulea

2 Precizează ce oră arată ceasurile de mai jos, ziua și noaptea.

Este ora _____

Este ora _____

3 Scrie cu litere numeralele din propozițiile de mai jos.

- a. Albumul are 251 de pagini. _____
- b. Diana a câștigat la loterie 2 500 000 de lei. _____
- c. La manifestație au participat peste 12 000 de oameni. _____
- d. Cântăreața a înregistrat 12 discuri. _____
- e. Uzina are o datorie de 12 750 000 000 de lei. _____

- f. Trenul meu pleacă la ora 21.00, iar al tău la ora 22.00. _____

- g. Filmul a fost nominalizat de 23 de ori. _____

4 Grupează, conform tabelului dat, numeralele cardinale din textele de mai jos.

- a. „Motoșel și Botoșel
Erau doi pisoi la fel.“

Ana Blandiana – Întâmplări din grădina mea

- b. „Lângă ograda bunicilor, e o scurtătură
care face legătura între calea ferată și șosea.
Toți mi se pare că aleg scurtătura asta.
Azi am numărat 17 «Bună ziua» și 15 «Ziua bună».“

După Cleopatra Lorințiu – Un ghem de vise

- c. „Nouă e un șase
care s-a dat de-a dura
până a-ntrecut măsura.“

Daniela Crăsnaru – Poezii-jucării pentru cei mai
mici copii

Numerale cardinale simple	Numerale cardinale compuse

5 JOC Completează comunicările cu numeralele cardinale potrivite scrise cu litere.

- a. Mama mea are _____ de ani.
- b. Tatăl meu are _____ de ani.

- c. Bunicul meu are _____ de ani.
d. Bunica mea are _____ de ani.
e. M-am născut în anul _____.

1) Menționează, în caiet, felul numeralelor din textul de mai jos.

Mi-am cumpărat opt cărți de povești. Întâia carte pe care am citit-o a avut doar o sută douăzeci de pagini, dar a doua a avut patru sute cincizeci și patru de pagini.

2) Precizează valoarea morfologică a numeralelor din textul de la exercițiul 6.

3) Indică, prin bifare, dacă afirmațiile de mai jos sunt adevărate sau false.

- a. Sunt patru numerale cardinale cu valoare adjetivală în propoziția: În clasă sunt nouă ghivece cu flori, o tablă, un burete și douăsprezece bănci.
b. Sunt numai numerale cardinale în propoziția: Am găsit două cărți și trei pixuri în a doua cutie a biroului mamei.
c. Sunt numai numerale ordinale cu valoare adjetivală în propoziția: Mătușa mea mi-a dăruit a șasea și a cincisprezecea carte din raftul al treilea al bibliotecii.
d. Sunt trei numerale cardinale și un numeral ordinal în propoziția: Am cumpărat de la librărie patru creioane, zece rezerve de pix, cinci cărți și o sută de coli albe.

A F

4) Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte.

- Cuvântul nouă este numeral în exemplul:
a. Mama ne-a dat nouă trei portocale. b. Am primit de la bunicul meu nouă cărți.
c. Sora mea are o rochie nouă.
• Cuvântul mie este numeral în exemplul:
a. Tata mi-a dat mie bicicleta lui. b. Mie îmi plac mult fructele. c. Mama și-a cumpărat o haină de o mie de lei.

5) Completează propozițiile de mai jos cu ortogramele mie/mi-e sau mii/mi-i.

- a. S-au vândut patru _____ de exemplare din această lucrare. b. Acest film _____ îmi place mult. c. La concursul de pictură au participat o _____ două sute de copii din întreaga lume. d. Tare _____ greu după plecarea mamei la serviciu. e. Banii _____ dai mie. f. Prin acțiuni ecologice, _____ de păsări au fost salvate.

6) Loc Scrie cu litere numărul care lipsește din seriile date.

- a. 4 * 8 * 12 * _____ * 20 * 24 * 28
b. 66 * 64 * 62 * _____ * 58 * 56 * 54
c. 6 * 12 * 18 * _____ * 30 * 36 * 42

7) Corectează greșelile din propozițiile de mai jos.

- a. Ziua mea este pe unu februarie. b. Avionul a decolat la ora două și doisprezece minute. c. Clasa opta a început ora de engleză. d. Al zecilea concurrent n-a răspuns la întrebări. e. Am terminat de citit al cincelea roman. f. Am fost al optelea concurrent. g. Mihai a cumpărat cinșpe etichete. h. De pe poarta fabricii a ieșit al milioanelea produs.

EVALUARE

TESTUL 1

- 1 Subliniază cu o linie numeralele cardinale și cu două linii numeralele ordinale din textul de mai jos.**

20 de puncte

Andrei este al treilea copil al familiei Ionescu. El mai are patru frați. Ei locuiesc împreună cu trei bunicăi, dintre care cel mai bătrân are nouăzeci și șase de ani. Când l-au sărbătorit pentru împlinirea a nouăzeci și cinci de ani, au venit unsprezece unchi și treizeci de verișori. Peste trei săptămâni, vor da o a doua mare petrecere pentru cei nouăzeci de ani ai unei bunici.

- 2 Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a numeralelor din textul dat.**

40 de puncte

Cinci copii au câștigat premii. Al doilea a fost cel mai bun. Florile pentru al treilea sunt frumoase. Pe al cincilea îl cunosc.

- 3 Corectează greșelile din propozițiile de mai jos.**

20 de puncte

a. Patrusprezece băieți au mers la schi. b. Am scris douăzeci și unu de pagini de caiet. c. Sora mea este în clasa a doisprezecea. d. M-am culcat la ora douăzeci și doi.

- 4 Scrie rezultatul adunării cu litere.**

10 puncte

$$2\ 115 + 941 = \underline{\hspace{2cm}}$$

Din oficiu: 10 puncte

TESTUL 2

- 1 Subliniază cu o linie numeralele cardinale și cu două linii numeralele ordinale din textul de mai jos.**

20 de puncte

În timpul unui incendiu, cei paisprezece pompieri participanți au fost impresionați de curajul pisicăi Negruță care a intrat în foc pentru a-și salva cei cinci pui. La a doua intrare în casă, a ieșit cu stufoasa ei codiță părțită. Când l-a scos pe al cincilea pui, aproape nu mai avea blană. Pompierii au adoptat trei pui și doi au fost păstrați de stăpânii Negruței. În a doua săptămână, pisicile au primit douăzeci de pachete de mâncare de la vecini și treizeci și cinci de cutii de conserve de la copiii școlii din apropiere. Negruță a fost întâia pisică premiată de pompieri.

- 2 Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a numeralelor din textul dat.**

40 de puncte

Am participat la trei concursuri. Al treilea a fost cel mai greu. Pe al doilea l-am trecut ușor. Pentru rezultatele de la al treilea am primit o diplomă.

- 3 Corectează greșelile din propozițiile de mai jos.**

20 de puncte

a. În clasa noastră sunt doisprezece fete. b. Am fost al optulea înscris la concurs. c. Aceasta a fost a cincia carte citită. d. Pe unu martie o vizitez pe bunica.

- 4 Scrie rezultatul scăderii cu litere.**

10 puncte

$$5\ 702 - 1\ 203 = \underline{\hspace{2cm}}$$

Din oficiu: 10 puncte

Adjectivi
substituți
Caracter
posibilități